

Prievidzské studne a drevené vodovody

Len zriedkakedy sa stane, že archeologické výskumy, ktoré od seba delí mnoho času predsa prostredníctvom nájdených nálezov rozprávajú o totožných udalostiach. Na pôde mesta Prievidze sa tak stalo pri dvoch archeologických výskumoch, ktoré boli realizované vždy popri stavebných prácach a mali za úlohu získané nálezy už len zachrániť a zdokumentovať. Avšak aj za pomoci takýchto náhlych, často krát neplánovaných terénnych akcií dokáže archeológia vypovedať veľa. Napríklad o systéme odvodňovania a naopak privádzania vody do starej Prievidze.

Výdrevá jednej z prievidzských studní počas archeologického výskumu

V roku 1981 sa archeologický výskum uskutočnil v súvislosti so stavbou Obchodného domu potravín (naďalej dnešné potraviny v Obchodnom dome Vtáčnik). Vo výkopových jamách sa vtedy črtali štyri archeologické objekty a v niektorých z nich dokonca výdrevá. Archeologický výskum potvrdil domnienku, že

sa jedná o štyri studne s drevenou výdrevou vybudované v dvojiciach od seba vzdialených 21 metrov. V pravouhlých rohoch studní sa nachádzali trámy buď z dreva jedle bielej (*Abies alba*) alebo dubu (*Quercus spec.*), ktoré mali na spojoch vždy dva kruhové otvory. Kruhové otvory navrávajú, že studne mohli okrem primárnej funkcie ako zásobárni pitnej či úžitkovej vody, slúžiť aj na odtok a následný priesak prebytočnej vody do pôdy. Vo výplniach studní sa našlo niekoľko málo keramických fragmentov z 15. storočia. Sú dôkazom, že už vtedy tieto studne prestali plniť svoj účel a boli zahádzané materiálom. Svojho času však plnili svoju úlohu na periférii starej Prievidze, ktorej centrom bol v tomto období stále Mariánsky vršok a Dlhá ulica.

Druhý archeologický výskum, ktorý nám osvetľuje doterajší obraz sa uskutočnil v roku 2005 pri stavbe podchodu na Ulici Matice slovenskej. A opäť sa podarilo nájsť výnimočný nález. Robotníci vtedy pred skazou a zabudnutím zachránili niekoľko kusov dreveného potrubia niekdajšieho vodovodu. Všetky časti sú zhotovené z kmeňa stromu a vo vnútri majú vydlabaný otvor približne kruhového priemeru. Jedna časť je však zaujímavejšia ako iné. Zachovala sa na nej zdeformovaná časť kovového kovania, ktoré jednotlivé potrubia spájalo. Drevený vodovod bol v Prievidzi postavený už v 18. storočí a privádzal pitnú vodu z okolitých vrškov do mesta. Ústil na námestí do veľkej verejnej cisterny. Ešte v roku 1906 o nej píše jeden z posledných slovenských polyhistorov Štefan Janšák pri svojej návšteve Prievidze: „*V pamäti mi utkvela iba jednoduchá kamenná nádrž uprostred štvorhranného námestia s prirodzene tečúcou vodou. Celkom tak vyzeralo zásobovanie vodou i v stredoveku.*“

Otázka: **Z dreva ktorých stromov bola vyhotovená výdrevá prievidzských studní?**

Spracovala: Dominika Haragová

© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza 2013